

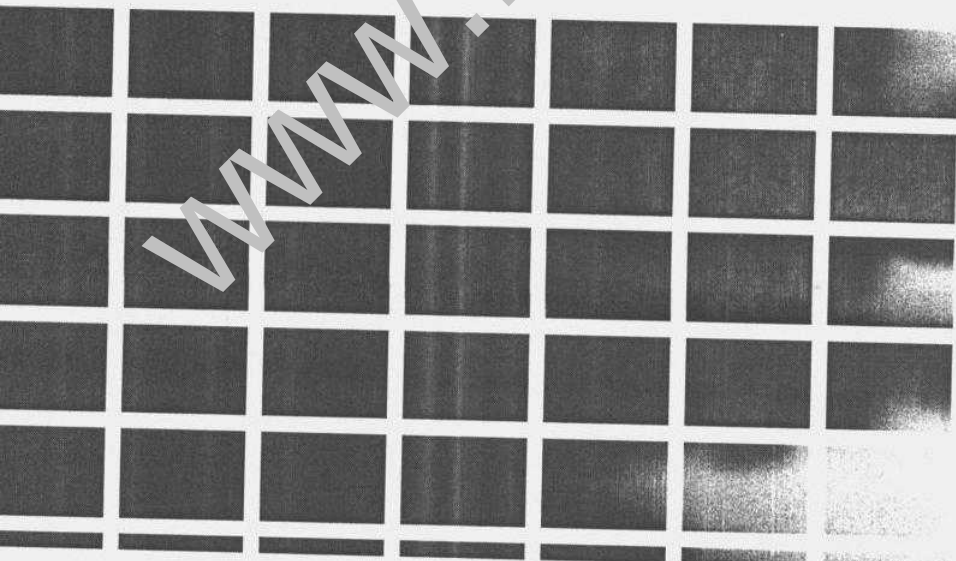
در ستایش سایه ها

یادداشتی در باب زیبایی شناسی هنر و معماری ژاپنی

نویسنده: جونچیرو تانیزاکی

پیش گفتار: چارلز مور

ترجمه: مرضیه بهاءری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در ستایش سایه‌ها

یادداشتی در باب زیبایی‌شناسی هنر و معماری ایرانی

تالیف: جونیچيرو تانیزاکی

پیشگفتار: چارلز مور

ترجمه: مرضیه مهاجری

ناشر: آثار فکر

چاپ اول ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۲-۸۰-۲

● تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶-۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مقدمه و ترجمه

جونچیرو تانیزاکی (۱۸۸۶-۱۹۶۵) یکی از برجسته‌ترین نویسندگان ادبیات مدرن ژاپنی و شاید محبوب‌ترین داستان‌نویس ژاپنی پس از ناتسومه سوسه‌کی باشد. حوزه کاری او شامل داستان‌های افسانه‌ای و درام، یادداشت‌های ادبی و فیلم‌نامه‌نویسی بود. داستان‌های او عمدتاً در زمینه‌های مبتنی بر جستجو برای هویت فرهنگی و تقابل «عرب» و «سنت ژاپنی» روایت می‌شوند. او هفت بار نامزد جایزه نوبل ادبیات شد و از سال ۱۹۶۵ تاکنون یکی از مهمترین جایزه‌های ادبیات ژاپن به یاد وی و با عنوان «جایزه تانیزاکی» هر سال به یکی از نمونه‌های برتر

ادبیات داستانی اهدا می‌شود.

او کتاب «در ستایش سایه‌ها» را در سال ۱۹۳۳ و در شانزده بخش نوشت که به بحث پیرامون زیبایی‌شناسی سنتی ژاپن در مواجهه با تغییرات روزافزون آن روزگار می‌پردازد. مقایسه نور و تاریکی به عنوان نمادهایی برای فرهنگ غربی و فرهنگ آسیایی ایده اصلی این کتاب است.

غرب، در کتاب برای پیشرفت، به عنوان جستجوگر نور و وضوح معرفی شده است؛ در حالی که در نقطه مقابل تاثیرآکی فرم‌های آرام و لطیف ادبیات و هنر شرق آسیا را نماد درک ارزش سایه و لطافت می‌داند که به مفهوم «وابی-سابی» در سنت ژاپنی نزدیک است.

این یادداشت حاوی تأملات شخصی تاریاکی روی موضوعات متنوعی چون معماری و متعلقات آن، صنایع دستی، خوراکی، آرایش و هنرهای نمایشی است. او با باریک بینی به توصیف سوار، مخفی از جنبه‌های مختلف زندگی قدیم مانند نحوه استفاده از فضا در حمام‌ها، لوازم لاکی زیر نور شمع و زنان در تاریکی خانه‌ها می‌پردازد.

(۱) In Praise of Shadows

(۲) وابی-سابی (Wabi-sabi): نمایانگر زیبایی‌شناسی ژاپنی و نوع نگاه به جهان که متمرکز بر پذیرش عدم کمال و گذرا بودن است. این زیبایی‌شناسی گاهی به عنوان زیبایی چیزی که «ناکامل، ناپایدار و ناقص» است توصیف می‌شود.

این یادداشت را می‌توان «توصیفی کلاسیک از تقابل مابین سایه‌های فضاهاى سنتى ژاپنى و نور خیره‌کننده روزگار مدرن» دانست.

این کتاب در سال ۱۹۷۷ توسط توماس هارپر^۳ از دانشکده ادبیات ژاپنى دانشگاه ملی استرالیا و ادوارد سیدنستیکر^۴ از دانشکده ادبیات ژاپنى دانشگاه کلمبیا از ژاپنى به انگلیسى ترجمه شد که ترجمه آن موفق به اخذ جایزه از مرکز ترجمه دانشگاه کلمبیا نیز گردید.

این اثر به خاطر به‌خصوص خود و ارتباط آن با مضامینى چون مدرنیته و فرهنگ مورد سنجش قرار گرفته است و حتى از تانیزاکی با عنوان «پیامبر بوم‌شناسى» نیز به‌شماره است. گرلینگ^۵، که نقدی بر این کتاب در روزنامه گاردین در سال ۲۰۰۲ منتشر کرده است، یادداشت تانیزاکی بر سلیقه ژاپنى را به عنوان «درمان از نکات ظریف» و «تمرینی برای تعمق» توصیف کرده است.

این منتقد ادبى مى‌نویسد: «تانیزاکی تمام چیزه‌ی ظریف و لطیف را

(۳) Thomas J. Harper

(۴) Edward G. Seidensticker

(۵) گرلینگ (A.C. Grayling): نویسنده، استاد دانشگاه و فیلسوف برجسته بریتانیایی (۱۹۴۹-).

برای ستایش انتخاب می کند، هر چیزی که توسط سایه ها و گذر زمان نرم شده، هر چیز طبیعی و دستکم گرفته شده؛ مانند نقوش گرد و غبار بر چوب کهنه، نوای باران در حال چکه از لبه های بام و برگ ها یا با جمع شده در کنار پایه فانوس سنگی باغ که خزه های روییده بر آن را مرطوب می کنند؛ و بدین گونه او نگرشی از سپاس گزاری و تعمق را پیش نهاد می دهد، به ویژه تعمق بر زیبایی به عنوان مرکزی برای نیک زیستن.

انتخاب این اثر برای ترجمه، با وجود گذشت سالیان زیاد از نگارش متن اصلی کتاب و ترجمه آن از اینجانب به انگلیسی، به تعلقات و دغدغه های شخصی مترجم در مورد چگونگی تعامل فرهنگ و هنر ایرانی در رویارویی با فرهنگ غربی و اثرات آن بر معماری این سرزمین برمی گردد. این کتاب با وجود گذشت سالیان، هنوز برای خود را حفظ کرده و در میان کتاب های نظری معماری در دنیا خوانندگان پرتعدادی دارد و به همین دلیل می توان گمان برد که ارزش ترجمه به فارسی برای مطالعه علاقه مندان این حوزه را داشته باشد.

با توجه به اینکه متن حاوی نام مکان ها و یا اصطلاحاتی است که به هنر و معماری سنتی ژاپنی مربوط می گردد و ممکن است برای خواننده این کتاب ناآشنا باشد، در پانویس ها توضیحاتی توسط مترجم اضافه شده است. همچنین برای روشن تر کردن دنیایی که تانیزاکی در

این کتاب به شرح آن پرداخته است، تصاویری نیز به تناسب موضوع
مورد بحث به متن افزوده شده تا موضوع برای خوانندگان بهتر تصویر
شود.

مرضیه مهاجری

تابستان ۱۳۹۵

www.ketab.ir